

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Maria Szulc

w sprawie ze skargi G. Ś. i D. B. o wznowienie postępowania
w sprawie z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej
w G.
przeciwko J. Ś.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 września 2012 r.,
zażalenia skarżącej G. Ś. na postanowienie o kosztach zawarte
w postanowieniu Sądu Okręgowego
z dnia 27 września 2011 r.,

- 1) oddala zażalenie;
- 2) zasądza od skarżącej G. Ś. na rzecz powódki kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego;
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego na rzecz adw. A. W. wynagrodzenie w kwocie 120 (sto dwadzieścia) zł, podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej G. Ś. w postępowaniu zażaleniowym.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 27 września 2011 r. Sąd Okręgowy, w sprawie ze skargi G. Ś. i D. B. o wznowienie postępowania, oddalił zażalenie G. Ś. od postanowień Sądu Rejonowego z dnia 12 stycznia 2011 r. oraz z dnia 16 marca 2011 r., nadto zasądził od skarżącej G. Ś. na rzecz strony powodowej kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów postępowań zażaleniowych.

W zażaleniu na postanowienie o kosztach postępowania skarżąca G. Ś. podniosła naruszenie art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie oraz art. 98 w zw. z art. 397 k.p.c. przez ich zastosowanie. Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zwolnienie jej od obowiązku zapłaty kwoty 300 zł powodce, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne. Zasadą jest, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.). Tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej część kosztów procesu albo nie obciążać jej w ogóle kosztami (art. 102 k.p.c.). Z przepisu tego wynika, że przesłanką możliwości ograniczenia lub wyłączenia obowiązku ponoszenia kosztów przegranego postępowania jest wystąpienie szczególnie uzasadnionego przypadku. Przepis zawarty w art. 102 k.p.c. jako szczególny nie podlega wykładni rozszerzającej. Do okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 k.p.c. należą zarówno fakty związane z samym procesem jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, Lex nr 949023). Ocena, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym stanowi art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecyjny i należy do sądu orzekającego w sprawie. W związku z tym stanowisko sądu niższej instancji co do istnienia lub braku podstaw do zastosowania w sprawie art. 102

k.p.c. może być podważone przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwe (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2012 r., III CZ 25/12, nie publ., z dnia 11 maja 2012 r., II CZ 5/12, nie publ., z dnia 9 lutego 2012 r., III CZ 2/12, nie publ., z dnia 26 stycznia 2012 r., III CZ 10/12, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 98.). W ocenie Sądu Najwyższego, w okolicznościach sprawy nie występuje jednak podstawa do takiej ingerencji. Zasądzone koszty postępowania zażaleniowego nie są wysokie. Z tej przyczyny wyłącznie okoliczność, że skarżąca ze względu na swoją trudną sytuację życiową i majątkową, korzystała ze zwolnienia od kosztów sądowych nie jest wystarczająca do przyjęcia, że w sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c. Ocena, czy zachodzą przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c. jest dokonywana każdorazowo przez sąd niezależnie od wcześniejszych decyzji w przedmiocie zwolnienia jej od kosztów sądowych. Zgodnie bowiem z art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.), zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. W konsekwencji zwolnienie od kosztów sądowych nie może pociągać za sobą automatycznie konsekwencji w postaci przyjęcia, że zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony” w rozumieniu art. 102 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, Lex nr 564753). Celem instytucji zwolnienia od kosztów sądowych jest zagwarantowanie prawa strony dostępu do sądu, które to prawo nie powinno być ograniczane ze względu na sytuację materialną strony. Uwzględnienie tego celu odpada w sytuacji, gdy sąd rozstrzyga o kosztach procesu między stronami (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, Lex nr 949023). Dla zastosowania art. 102 k.p.c. mają znaczenie także inne okoliczności nie odnoszące się do sytuacji majątkowej strony, w tym dotyczące przedmiotu sprawy. Z tego punktu widzenia należy uwzględnić, że sprawa nie była skomplikowana ani pod względem faktycznym, ani prawnym i została poddana ocenie przez Sąd pierwszej instancji przed podjęciem przez skarżącą decyzji o wniesieniu zażalenia. Dlatego skarżąca powinna była liczyć się z możliwością ponoszenia negatywnych

konsekwencji procesowych – w postaci obowiązku zwrotu kosztów poniesionych przez stronę przeciwną - w razie oddalenia jej zażalenia.

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalono zażalenie jako bezzasadne. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie 98 § 1 i 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz przepisów § 12 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 1 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej w postępowaniu zażaleniowym z urzędu orzeczono na podstawie § 19 w zw. z § 13 ust. 2 pkt 2, § 6 pkt 1 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).